Zakonito preseljenje u inozemstvo s djecom

Hrvatska

1 U kojim okolnostima roditelj može zakonito odvesti dijete u drugu državu bez suglasnosti drugog roditelja?

U pogledu okolnosti pod kojima roditelj može zakonito odvesti dijete u drugu državu bez suglasnosti drugog roditelja, treba razlikovati slijedeće situacije:
a) kad roditelj s kojim dijete stanuje želi zakonito odvesti dijete u drugu državu i
b) kad roditelj s kojim dijete ne stanuje, ali ostvaruje osobne odnose želi zakonito odvesti dijete u drugu državu.
a) Roditelj s kojim dijete stanuje nakon razvoda braka može, u sklopu ostvarivanja svakodnevne skrbi o djetetu s kojim stanuje, zakonito odvesti dijete u drugu državu (npr. jednodnevni izlet), pod uvjetom da time ne dovodi u pitanje pravo drugog roditelja na ostvarivanje osobnih odnosa s djetetom, iz članka 95. i 119. Obiteljskog zakona ("Narodne novine" broj 103/15 i 98/19, 47/20, 49/23- Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, i 156/2023, dalje: Obiteljski zakon). Naime, neovisno o tome ostvaruju li roditelji roditeljsku skrb zajednički ili samostalno, svaki od njih ima pravo samostalno donositi svakodnevne odluke u vezi s djetetom za vrijeme kad se dijete nalazi kod njega (čl. 110. Obiteljskog zakona). Ako roditelji nakon razvoda braka roditeljsku skrb ostvaruju zajednički (čl. 104. Obiteljskog zakona) onda odluke koje su bitne za dijete moraju donijeti sporazumno (čl. 108. Obiteljskog zakona). S obzirom na to da privremeni odlazak u drugu državu (npr. jednodnevni izlet) nema za svrhu promjenu prebivališta odnosno boravišta djeteta pa time ne ulazi u okvir taksativno navedenih bitnih osobnih prava djeteta iz članka 100. Obiteljskog zakona, trebalo bi, na odgovarajući način, primijeniti odredbu članka 99. stavak 2. Obiteljskog zakona. Isto bi vrijedilo i za slučaj da roditelj s kojim dijete stanuje nakon razvoda braka djelomice samostalno ostvaruje roditeljsku skrb (čl. 105. Obiteljskog zakona). Međutim, ako roditelj s kojim dijete stanuje nakon razvoda braka, temeljem sudske odluke potpuno samostalno ostvaruje roditeljsku skrb, onda mu nije potreban pristanak drugog roditelja za privremeni odlazak u drugu državu s djetetom (čl. 105/5. Obiteljskog zakona).
b) Kad roditelj s kojim dijete nakon razvoda ne stanuje, ali ostvaruje osobne odnose, želi zakonito odvesti dijete u drugu državu onda on to može učiniti pod uvjetom da se radi o privremenom odlasku u drugu državu (npr. jednodnevni izlet), u vremenu ostvarivanja prava na izravne osobne odnose s djetetom (čl. 121. Obiteljskog zakona) te pod uvjetom da mu to pravo nije zabranjeno ili ograničeno sudskom odlukom (čl. 123-126. Obiteljskog zakona). Naime, neovisno o tome ostvaruju li roditelji roditeljsku skrb zajednički ili samostalno, svaki od njih ima pravo samostalno donositi svakodnevne odluke u vezi s djetetom za vrijeme kad se dijete nalazi kod njega (čl. 110. Obiteljskog zakona). Ako roditelji nakon razvoda braka roditeljsku skrb ostvaruju zajednički (čl. 104. Obiteljskog zakona) onda odluke koje su bitne za dijete moraju donijeti sporazumno (čl. 108. Obiteljskog zakona). S obzirom na to da privremeni odlazak u drugu državu u vremenu ostvarivanja prava na izravne osobne odnose s djetetom (npr. jednodnevni izlet) nema za svrhu promjenu prebivališta, boravišta djeteta pa time ne ulazi u okvir taksativno navedenih bitnih osobnih prava djeteta iz članka 100. Obiteljskog zakona, trebalo bi na odgovarajući način primijeniti odredbu članka 99. stavak 2. Obiteljskog zakona. Isto bi vrijedilo i za slučaj da roditelj s kojim dijete stanuje nakon razvoda braka djelomice samostalno ostvaruje roditeljsku skrb (čl. 105. Obiteljskog zakona), jer roditelj koji ostvaruje izravne osobne odnose s djetetom ima slobodu i pravo zastupati dijete u svakodnevnim stvarima za vrijeme kad se dijete kod njega nalazi (sukladno čl. 110. i čl. 112., a u vezi s čl. 105/1. Obiteljskog zakona).
U ovakvim situacijama, ističe se važnost odredbe članka 111. Obiteljskog zakona. Naime, oba su roditelja, neovisno o tome ostvaruju li roditeljsku skrb zajednički ili samostalno, dužna međusobno razmjenjivati informacije o djetetu, pa tako i informacije o eventualnom odlasku s djetetom u inozemstvo. Osim činjenice da se u navedenom slučaju radi o zakonskoj obvezi roditelja, prelazak državne granice je uvjetovan osobnim i drugim dokumentima koje dijete, odnosno svaki od roditelja treba ponijeti sa sobom.
U slučaju da jedan od roditelja smatra da bi drugi roditelj takav privremeni odlazak s djetetom u inozemstvo mogao zloupotrijebiti, ovlašten je tražiti da sud u izvanparničnom postupku izrekne neku od mjera iz članka 418. Obiteljskog zakona., kojima se osigurava provedba odluke o ostvarivanju osobnih odnosa djeteta s roditeljem, odnosno da izrekne neku od mjera iz članka 419. Obiteljskog zakona kojima se osigurava povratak djeteta.
Najpoželjnije rješenje je da roditelji o takvim i sličnim pitanjima pronađu sporazumno rješenje koje onda mogu regulirati planom o zajedničkoj roditeljskoj skrbi (čl. 106/3. Obiteljskog zakona).

2 U kojim je okolnostima potrebna suglasnost drugog roditelja za odvođenje djeteta u drugu državu?

Za svako (trajno) odvođenje djeteta u drugu državu, koje bi za cilj imalo promjenu prebivališta, odnosno boravišta djeteta, potreban je pristanak obaju roditelja. Neovisno o tome ostvaruju li roditelji roditeljsku skrb zajednički ili jedan od njih roditeljsku skrb ostvaruje djelomično samostalno, roditelj koji odvođenjem djeteta u drugu državu želi promijeniti prebivalište, odnosno boravište djeteta mora dobiti pisanu suglasnost drugog roditelja (čl. 100. i čl. 108. Obiteljskog zakona). Međutim, kad jedan od roditelja ostvaruje roditeljsku skrb potpuno samostalno onda postoji mogućnost da tom roditelju nije potrebna suglasnost drugog roditelja za odvođenje djeteta u drugu državu s ciljem promjene prebivališta, odnosno boravišta djeteta (čl. 105/5. Obiteljskog zakona).

3 Ako drugi roditelj nije suglasan s odvođenjem djeteta u drugu državu, iako je ono nužno, kako se dijete može na zakonit način odvesti u drugu državu?

Ako roditelj koji odvođenjem djeteta u drugu državu želi promijeniti prebivalište, odnosno boravište djeteta ne može pribaviti pisanu suglasnost drugog roditelja, sud će u izvanparničnom postupku odlučiti koji će od roditelja u toj stvari zastupati dijete s ciljem zaštite njegove dobrobiti (čl. 100/5., čl. 478/1. Obiteljskog zakona Prije pokretanja navedenog izvanparničnog sudskog postupka, potrebno je provesti izvansudski postupak obveznog savjetovanja u kojemu je cilj da stručni tim centra za socijalnu skrb pokuša pomoći roditeljima i djetetu u donošenju sporazumne odluke o tom pitanju (čl. 481. Obiteljskog zakona - izvansudski postupak obveznog savjetovanja kao procesna pretpostavka za pokretanje postupka iz čl. 100/5. Obiteljskog zakona). Ukoliko se u postupku obveznog savjetovanja roditelji ne uspiju sporazumjeti, o predmetnom pitanju će odlučiti sud u izvanparničnom postupku pri čemu će osobito voditi računa o: dobi i mišljenju djeteta, pravu djeteta da ostvaruje osobne odnose s drugim roditeljem, spremnosti i volji roditelja da surađuju u ostvarivanju roditeljske skrbi, osobnim prilikama roditelja, udaljenosti između prebivališta, odnosno boravišta roditelja i mjesta u koje bi se dijete trebalo preseliti i prometnoj povezanosti tih mjesta te o pravu roditelja na slobodno kretanje (čl. 484. Obiteljskog zakona).
Međutim, treba istaknuti da u situaciji kad jedan od roditelja ostvaruje roditeljsku skrb potpuno samostalno, tom roditelju nije potrebna suglasnost drugog roditelja za odvođenje djeteta u drugu državu s ciljem promjene prebivališta odnosno boravišta djeteta, odnosno u tom slučaju protivljenje drugog roditelja nije od pravnog značaja (čl. 105/5. Obiteljskog zakona).

4 Primjenjuju li se ista pravila i na privremeno (npr. praznici, zdravstvena skrb itd.) i na trajno odvođenje? Ako je potrebno, priložite odgovarajuće obrasce suglasnosti.

Kao što je navedeno u odgovorima na pitanja od 1. do 3. Obiteljski zakon. različito uređuje prava i dužnosti roditelja ovisno o tome je li riječ o privremenom odvođenju djeteta u drugu državu (npr. jednodnevni izlet kojim se ne dovode u pitanje prava drugog roditelja) ili trajnom odvođenju djeteta u drugu državu s ciljem promjene njegova prebivališta, odnosno boravišta.

Posljednji put ažurirano: 26/03/2024

Verziju ove stranice na nacionalnom jeziku održava odgovarajuća kontaktna točka EJN-a. Prijevode je napravila služba Europske komisije. Moguće promjene u originalu koje su unijela nadležna nacionalna tijela možda još nisu vidljive u drugim jezičnim verzijama. Europska pravosudna mreža i Europska komisija ne preuzimaju nikakvu odgovornost u pogledu informacija ili podataka sadržanih ili navedenih u ovom dokumentu. Pogledajte pravnu obavijest kako biste vidjeli propise o autorskim pravima države članice odgovorne za ovu stranicu.